

УДК 378.147-057.875:616.31:37.048
DOI: 10.15587/2519-4984.2023.282712

ФУНКЦІЯ ТЬЮТОРА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ СТОМАТОЛОГІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ І ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

І. Л. Скрипник, Я. А. Кульбашна

The relevance of the research is due to the growing diversity of forms, pedagogical technologies in conducting the educational process and the evolution of the role of scientific and pedagogical workers in higher education institutions.

In higher education, which is developing in the conditions of globalization and internationalization of society, there is an active introduction of pedagogical technologies of distance training and tutoring, updated for modern life conditions and information environment.

The extreme challenges of today - the spread of the Covid-19 pandemic and the beginning of the aggressive war by Russia in Ukraine have caused forced organizational changes in the educational process in higher education institutions. The face-to-face form of education has become practically impossible throughout the territory of Ukraine, which actualized distance technology, which was used for a long time in a rather limited way, in particular, in medical education. This required education seekers to independently master the thematic materials, and the traditional function of the teacher acquired the characteristics of mentoring and tutoring.

One of the key issues of the introduction of distance pedagogical technology in medical education remains its low effectiveness in forming the praxeological component of professional competence, which is basic for a future doctor, and especially for a dentist. In addition, functional changes in teachers' work that approaches tutoring methodically and psychologically need to be defined.

The organization of the educational process in Ukrainian higher education institutions became critically complicated in the conditions of the rapid spread of the Covid-19 pandemic, and special conditions were added with the beginning of the full-scale Russian invasion of Ukraine in February 2022. It is these factors that actualized the distance form in medical education, which was used in a rather limited way in the past. Therefore, the traditional role of the teacher changes to a mentor - a tutor who mainly helps the future specialist to master the educational material on his/her own.

An important unresolved issue remains the implementation of distance training technology and tutoring related to it under modern conditions in medical education, which is based on the praxeological component of professional competence, and how should a teacher transform methodically and psychologically in order to be realized in the role of a competent tutor?

The results of the analysis of scientific sources and own experience give grounds for asserting that it is possible to draw only preliminary conclusions about the results of the introduction of the pedagogical technology of tutoring and distance training in medical higher education institutions of Ukraine. Students prefer face-to-face training even in extreme conditions. They consider the lack of clinical practice to be the biggest problem of distance training. Therefore, we consider the pedagogical technology of tutoring as an auxiliary component of the educational process for the individual correction of the student's educational process in the conditions of distance education, which is acceptable mainly in extreme conditions, which include, in addition to global problems, temporary restrictions for attending an educational institution with personal reasons on the part of the student. Tutoring is available to the vast majority of classical teachers who adjust their activities by increasing the level of methodical competence and psychological readiness

Keywords: *medical education, tutoring, distance training technology, masters of dentistry, extreme conditions*

How to cite:

Скрипник, І., Кульбашна, Я. (2023). The tutor's function in the professional training of future masters of dentistry in the conditions of distance education and today's extreme challenges. ScienceRise: Pedagogical Education, 3 (54), 36–41. doi: <http://doi.org/10.15587/2519-4984.2023.282712>

© The Author(s) 2023

This is an open access article under the Creative Commons CC BY license hydrate

1. Вступ

У процесі модернізації вищої освіти на основі компетентнісного підходу та засадах Болонського

процесу [1] зростає різноманіття форм проведення освітнього процесу та суттєво еволюціонує роль науково-педагогічних працівників закладів вищої

освіти (ЗВО) – від традиційної моделі передавача професійних знань до реверсу тьюторства, започаткованого ще у давні часи на базі університетів Оксфорду і Кембриджу [2–4].

Наприкінці XX – початку XXI століть у вищій освіті, яка розвивається в умовах глобалізації та інтернаціоналізації суспільства, спостерігається активне упровадження педагогічних технологій дистанційної освіти і тьюторства, оновлених для сучасних умов життєдіяльності та інформаційного середовища. Значною мірою це пов'язували із збільшення частки самостійної роботи у освітньому процесі [2, 3, 5, 6].

Організація освітнього процесу в українських ЗВО критично ускладнилася в умовах стрімкого поширення пандемії Covid-19, а з лютого 2022 додалися особливі умови з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну. Саме ці чинники актуалізували дистанційну форму навчання і в медичній освіті, яка у попередні часи застосовувалася досить обмежено. Відтак змінюється традиційна роль викладача на наставника – тьютора який, переважно, допомагає майбутньому фахівцю самостійно опанувати навчальний матеріал.

Дискусійними залишаються питання імплементації дистанційної технології навчання і пов'язаного з нею в сучасних умовах тьюторства у медичній освіті, яка базується окрім гносеологічної, ще й на праксеологічній складовій професійної компетентності [7] та як повинен трансформуватися методично і психологічно викладач, щоб реалізуватися у ролі компетентного тьютора? Аналіз міжнародного і вітчизняного досвіду сприятиме отриманню відповіді.

2. Літературний огляд

Ретроспективний аналіз наукових джерел вказує, що тьюторство виникло у XIV ст. у класичних університетах, коли панувала вільна форма навчання – не було градації на курси, факультети, лекції професорів відвідувалися студентами за власним вибором. За відсутності уніфікованих програм підготовки виникла потреба у посереднику між професорами і студентом – особі, яка б могла сформулювати ефективну, відповідно до мети студента, дорожню карту його освітнього процесу [2, 3, 8]. У кожному університеті існувала когорта «вічних» студентів, які довгий час навчалися у їх стінах і досконало володіли найбільш ефективними траєкторіями вивчення різних дисциплін та добре знали лекторський рівень професорів. Саме вони започаткували нову модель педагогіки і перші почали надавати допомогу тим студентам, хто цього потребував та отримали відповідне звання – тьютора. Термін «тьютор» походить від англійського «tutor» і латинського «tutor», що означає «спостерігаю», «охороняю», «оберігаю», «підключаю», «підтримую» [8].

Активного розвитку і виокремлення у офіційний підрозділ англійських освітніх закладів тьюторство набуває у XVII столітті, охоплюючи нові функції у контексті вибору для здобувача освіти необхідних курсів, складанні індивідуального плану підготовки, вирішенні поточних організаційних про-

блем тощо, досягнувши, наразі, вражаючих показників – близько 90 % занять у Оксфордському і 75 % – у Кембріджському університетах проводяться тьютором [8].

Тьюторство набуває все більшого значення у світі за запровадження єдиної академічної моделі у всьому Європейському Союзі [9]. У кожній країні технологія тьюторства має свої особливості, дещо по-різному трактують визначення поняття тьютор і його функції, але загальна картина відображає прогресивне зростання значення, якому у сучасній вищій освіті й надається, зокрема у країнах ЄС. У нинішні часи тьютори є штатними співробітниками вищої школи Англії, США, Фінляндії, Японії, Франції та інших країнах. Їх діяльність базується на основі важливих компонентів компетентнісної моделі освіти – особистісно-орієнтованому підході, визначенні індивідуального потенціалу кожного студента, формуванні індивідуальної траєкторії професійного розвитку, персоналізованому виборі матеріалів та методів для засвоєння освітнього контексту студентом, що підвищує рівень освітнього результату [2, 3, 10].

Прийдешні часи зміщують акценти у формуванні цілей і завдань тьюторства, зокрема, якщо в середньовічній педагогічній системі головними в діяльності тьютора були функції виховні, пізніше пріоритетності набували освітні, а нині спостерігається зворотна тенденція – знову виховні [8].

Серед підходів до сучасної інтерпретації поняття, які характеризують технологію тьюторства варто відзначити узагальнення даних наукових джерел, проведені І. Вороною [8]. Вона визначає тьютора як персонального куратора майбутнього фахівця, що коригує і контролює процес засвоєння ним знань, допомагає вирішувати організаційні проблеми у навчанні, ефективно направляє мотивує, оцінює прогрес і освітній результат здобувача освіти; тьюторство розглядає як технологію індивідуалізації освіти, що передбачає створення реальних умов для входження кожного суб'єкта з його прагненнями і можливостями у процес професійної підготовки і управління ним своєю власною освітньою траєкторією, мету тьюторства вбачає у формуванні навичок самоосвіти та творчого розв'язання професійних завдань здобувачем освіти, навчає ефективним прийомам розробки та реалізації дослідницьких проектів, а змістом технології вважає педагогічну діяльність спрямовану на виявлення й розвиток освітніх мотивів та інтересів майбутнього фахівця, пошук освітніх ресурсів для створення індивідуальної освітньої програми, формування навчальної та освітньої рефлексії підопічного.

Тьюторство можливе як індивідуальне, так і у малочисельній групі, утвореній з односторонців за цілепокладанням та мотивацією [9]. Європейські фахівці виокремлюють різні виміри тьюторства, але серед них варто звернути особливу увагу на ті, які стосуються проблеми дослідження, а саме:

– практичний вимір, який, особливо значущий для підготовки лікарів і має давню традицію залучення викладачів університетів до репетиторства;

– дистанційне навчання, яке, наразі, займає домінуюче місце в освітньому процесі вітчизняних

медичних ЗВО – вимір, характерний для навчального середовища в якому викладач і здобувач освіти фізично віддалені;

– викладач-наставник (тьютор) – вимір, який існує у багатьох іноземних університетах і в яких тьютори виконують функції наставників для груп студентів (або окремих студентів), якими вони опікуються.

Науковці відзначають *суттєві відмінності між тьютором і викладачем* [11], зокрема у тому, що тьютор прагне якнайбільше пізнати свого слухача, побачити його особисті цілі, прагнення, переваги, можливості, виявити пробіли і допомогти побудувати індивідуальну траєкторію навчання [9]. Тьютор розробляє зміст дидактичних матеріалів з урахуванням індивідуальних особливостей здобувача освіти; консультує студентів з питань виконання завдань, здійснює моніторинг і оцінює їх виконання; координує самостійну навчально-пізнавальну діяльність студентів, а викладач - забезпечує знання студентам у готовому вигляді; формує у студентів практичні уміння і навички; безпосередньо управляє процесом навчання студентів. Спільною функцією, яка притаманна і тьюторам і компетентним класичним викладачам є формування суб'єктно-суб'єктних відносини у процесі спілкування із здобувачем освіти [2].

Серед *головних завдань тьютора* науковці визначили такі: формування у майбутнього фахівця професійної суб'єктності, спроможності до професійного саморуку, самореалізації у професії завдяки своїм природним і здобутим у процесі розвитку даним [8], сприяння у набутті навичок, консолідації вивчення різних дисциплін, спонуканні та сприянні цілісного розвитку, рефлексія на академічний і особистісний розвиток учнів тощо [9].

Оскільки тьюторство є одним із засобів неформальної передачі знань, формування умінь і навичок, сам тьютор змушений постійно підвищувати рівень своєї професійної компетентності. Бажаним результатом його роботи повинні бути індивідуальні програми навчання здобувача освіти, які сприяють зростанню якості його професійної підготовки [8]. Тому майбутні тьютори повинні проходити спеціальний педагогічний тренінг для забезпечення базових компетенцій у межах психології, методики викладання і дистанційного навчання та формування фахових компетентностей. Серед них варто відзначити такі [12]: – техніка педагогічного спілкування; – спроможність до колективного процесу викладання; – володіння сучасними підходами до навчання у ЗВО; – володіння методами психолого-педагогічної діагностики, – знання особливостей діяльності студентів та їх вікових характеристик; – уміння аналізувати педагогічні ситуації, проектувати та планувати педагогічні дії; – уміння організувати навчально-виховний процес, його регулювання та корекцію; – позитивне ставлення, схильність, стійкий інтерес, готовність до педагогічної діяльності, розуміння сутності та значущості своєї професії; – знання методів і форм навчання й виховання, стратегій ефективної реалізації педагогічних технологій у навчально-виховному процесі, уміння розв'язувати задачі щодо їх проектування, супроводу й викори-

стання в умовах єдиного інформаційно-освітнього середовища; – знання функцій і видів педагогічного оцінювання, володіння методами педагогічного оцінювання, уміння продемонструвати їх на конкретних прикладах, здатність до самооцінки.

Доцільно звернути увагу на думку студентів щодо ролі тьютора в освітньому процесі. Так, опитування серед студентів університету Португалії, [9], засвідчили, що вони вбачають у тьюторі «фасилітатора» і «мотиватора», а не «спеціаліста» і «оцінювача». При цьому студенти у Великій Британії не розглядають тьютора у ролі оцінювача рівня своєї підготовки, а найбільше цінують його фаховий рівень [2].

Окрім професійної компетентності, тьютор повинен володіти особистісними якостями, такими як “теплота”, сердечність”, вміння бути дружнім та досяжним [2], а також мати *актуальні навички*. Серед них: стимулювання мотивації до пізнавальної діяльності студента (сприяти динамічній роботі; робити це оптимістично, покращувати моральний дух підопічних); моніторинг та участь у розвитку проекту (надавати ідеї; допомагати групі приймати рішення; допомога у підготовці до контрольних заходів; надання зворотного зв'язку групі); допомога групі у вирішенні проблем (надання підтримки у складних ситуаціях; збереження єдності; доступність (бути весь час на зв'язку з групою) [9].

Для ефективної роботи сучасні тьютори поєднують педагогічні технології, характерні для інноваційної моделі освіти - методи інтерактивного навчання, інформаційно - комунікаційні технології для організації взаємодії зі студентами на відстані [3]. Це гармонізує роль тьютора у контексті широкого впровадження дистанційної технології навчання, яка набуває все ширшого застосування у медичній освіті і забезпечується досконалим володінням інноваційних засобів [12]. Доведено, що їх використання формує у студентів низку важливих компетентностей [13, 14]. Рациональне поєднання дистанційної і тьюторської технології навчання зафіксовано у нормативно-правових документах України. Так, у Положенні про дистанційне навчання вказано що викладач-тьютор повинен створювати ситуацію розвитку, яка надає здобувачу освіти свободу і відповідальність у виборі і прийнятті рішень, автономність, незалежність дій, свободу взаємодії і співпраці у розв'язанні навчальних завдань разом з відповідальністю за результат [15].

Починаючи з 2020 року по нинішній час дистанційна форма навчання у вітчизняних медичних ЗВО є домінуючою, а роль викладача набуває суттєвих змін у напрямку формування тьюторської моделі. Зокрема, М. Калиняк і Ю. Мочалов [16] констатують, що у процесі професійної підготовки майбутніх стоматологів викладач з клінічних дисциплін став у значній мірі координатором освітнього процесу, вимушений швидко підвищувати власний рівень не тільки з своєї спеціалізації, а й педагогічної майстерності, швидко опановувати нові доступні технології освіти, зокрема інформаційні та мультимедійні, щоб забезпечити належний рівень роботи зі здобувачами освіти при дистанційному навчанні.

Оскільки на викладача покладається велика відповідальність у керуванні освітнім процесом, забезпеченні методичними матеріалами, допомозі студентам у створенні індивідуального плану підготовки, його діяльність все більше набуває ознак тьютора.

Науковці зазначають [16], що переважна більшість науково-педагогічних працівників медичних ЗВО поділяють думку, що підготувати лікаря дистанційно неможливо, оскільки протягом усього часу існування людства майбутні лікарі навчалися біля «ліжка хворого» і саме це забезпечує формування фахових компетентностей, серед яких важливе місце займає критичне/клінічне мислення та праксеологічна, яка відповідає за майбутню практичну діяльність у широкому контексті – від організаційних питань до безпосереднього виконання лікарської процедури [7]. На їх формування дистанційна технологія навчання має обмежений вплив, оскільки замість роботи у клінічних умовах студенти спостерігають відео та фотопроколи стоматологічних практичних маніпуляцій, презентації клінічних випадків, але не комунікацію з пацієнтом та його об'єктивне обстеження. На жаль, перегляд відеоматеріалу і, навіть робота на фантомі, не можуть забезпечити практичне навчання та засвоєння маніпуляцій. У процесі розробки відеопрезентацій інформація подається вибірково, скорочено. При цьому деталі можуть бути відсутні, що не призводить до формування цілісної картини про відповідну маніпуляцію, особливо у контексті можливих ускладнень та інших проблемних моментів надання стоматологічної допомоги та знижувати критичність при усвідомленні власного професійного рівня [16].

3. Мета та завдання дослідження

Мета дослідження – визначити актуальність технології тьюторства у професійній підготовці майбутніх магістрів стоматології

Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

1. Аналіз наукових джерел з проблеми дослідження.
2. На підставі аналізу даних наукових джерел визначити актуальність впровадження дистанційної технології і тьюторства у медичній, зокрема стоматологічній освіті.
3. Визначити актуальність тьюторства в умовах застосування дистанційної технології навчання в екстремальних умовах в Україні та окреслити першочергові завдання для підготовки тьюторів.

4. Матеріали та методи

У дослідженні застосовано теоретичний метод для аналізу та узагальнення науково-педагогічних та методичних наукових джерел щодо проблеми розвитку та імплементації тьюторства у вищій, зокрема медичній освіті, при застосуванні дистанційної технології навчання

5. Результати та їх обговорення

Аналіз наукових джерел засвідчив, що педагогічна технологія тьюторства в Україні почала стрімко розвиватися наприкінці 90-х років минулого

століття, у часи реформування всієї системи вітчизняної освіти, особливо з приєднанням до Болонського процесу і впровадженням компетентнісної парадигми. У цей же час активно поширювалась і дистанційна технологія навчання. Швидке збільшення кількості онлайн форм навчання, наукових заходів, курсів, вебінарів постійне удосконалення навчальних програм відповідно до нових вимог інформаційно-цифрового розвитку суспільства заповнило освітній простір, вийшовши за межі ЗВО. У цих умовах у ньому зародилися нові форми спілкування учасників і тьюторство набуло нового забарвлення, не змінюючи своєї сутності і функцій, які встановилися у давні часи. Торкнулися ці новації і медичну освіту, у якій тьюторство втілюється поступово, постійно конкурує з функціоналом класичного викладача. При цьому справа не лише тільки в компетентності тьютора, необхідній у еру цифрових технологій і комп'ютеризації, а спроможність підвищити якість викладання дисципліни за рахунок впровадження комплексу різних педагогічних технологій з урахуванням особливостей спілкування із студентами на відстані; готовності до усунення психолого-педагогічних ускладнень, пов'язаних з особливостями комунікації на відстані і індивідуальними особливостями студентів. Від сучасного тьютора медичного ЗВО необхідно очікувати високої креативності, самостійності і відповідальності у прийнятті рішень, демонстрацію постійного саморозвитку і самовдосконалення, зважаючи, що медична інформація змінюється дуже швидко [7]. Особливого значення набуває високий рівень професійної компетентності викладача, готового застосовувати технологію тьюторства, зокрема його комунікативна складова.

Науковці розмежують тьюторів на тих, хто працює дистанційно і очно та вважають, що між ними існує суттєва різниця. У даному дослідженні зупинимося на першому варіанті діяльності. Для цього наголосимо на критично важливому для майбутнього лікаря і нездійсненному в умовах дистанційної технології формуванні декількох базових елементів структури праксеологічної компетентності, а саме: практична мануальна і симуляційна [14]. Практичні навички можуть розглядатися тільки у контексті їх візуалізації викладачем, що реалізувати досить складно, або навчальні відео. Виключається контакт з пацієнтом і спроможність почути та оцінити реакцію на проведену маніпуляцію. Крім того, оскільки у вітчизняних медичних ЗВО притримуються сталого розкладу, часових обмежень занять і циклічної організаційної форми, «вільний» графік з огляду на бажання студента також не може бути реалізовано у повній мірі. Це у великій мірі суперечить перевагам, які декларуються на рахунок дистанційної форми навчання.

Погоджуємося з думкою колег [16], що заняття у дистанційному форматі охоплює лише елементи практичної та самостійної роботи студентів: обговорення теоретичних питань, розв'язання ситуаційних задач та проблемних питань, відео демонстрації клінічних ситуацій і їх вирішення, демонстрація на фантомі окремих практичних умінь, але студент не має умов для їх відтворення, що нівелює зусилля

викладача-тьютора, яким би мотивованим і талановитим він не був. Окрім зазначених вище проблемних питань, дистанційна форма освіти потребує відповідного сучасного матеріально-технічного забезпечення – обладнане сучасною комп'ютерною технікою робоче місце та доступ до інформаційних ресурсів світових наукометричних баз. Такі умови складно забезпечити на даному етапі у переважній більшості українських медичних ЗВО із-за обмежених фінансових ресурсів, пов'язаних, зокрема, з екстремальними умовами сьогодення.

Основний тренд сьогоднішнього дистанційного навчання – майбутні фахівці рідше – індивідуально, частіше – невеликими групами (3–5 осіб) самостійно вивчають тематичний матеріал, а під керівництвом тьютора виконують складніші завдання, обговорюють і аналізують проблемні ситуації, одержуючи необхідну консультативну допомогу. Досвідчений тьютор направляє студента на самостійний пошук відповідей на питання як за допомогою в наукових джерел, так і активуючи креативність особистості. Крім того, можливо застосування методу кейсів і мозкового штурму.

Таким чином, констатуємо, що в сучасних умовах дистанційна форма навчання стала невіддільним компонентом професійної підготовки майбутніх лікарів – стоматологів в Україні, надаючи переваги у контексті доступності навчальних матеріалів, індивідуалізації навчального плану, підвищення рівня вмотивованості та самодисципліни. Хоча для медичних ЗВО дистанційна форма освіти не дає змогу реалізувати всі поставлені цілі навчання, незважаючи на достатню компетентність викладача – тьютора, екстремальні умови сьогодення вказують на необхідність адаптації обох технологій до освітнього процесу.

Власні дослідження ефективності роботи із студентами у дистанційному форматі засвідчило [14], що вони надають перевагу очному навчанню, навіть у екстремальних умовах. Ключовою проблемою вони вважають освоєння практичної частини освітнього процесу і відсутність роботи з пацієнтами.

У процесі дослідження виявлено, що використання технологій тьюторства і дистанційного навчання має суттєві спільні ознаки, які забезпечують синергію у досягненні ефективності освітнього процесу, що позитивно впливає на якість освіти, зокрема: досконале знання і застосування інформаційно-комунікаційних технологій; ґрунтуються на особистісно-орієнтованому підході; вимагає і від викладача, і від здобувача освіти мотивації у досягненні конкретного результату.

Попри те, що практична робота при дистанційній формі підготовки лікаря не може бути виконана у реальних умовах, особливу увагу викладачі - тьютори можуть приділити методології використання засобів телемедицини для лікування пацієнтів. Екстремальні умови сучасності, складні клінічні ситуації у місцях активних військових дій або віддалених від сучасних медичних установ регіонах часто перешкоджають вчасному надходженню пацієнта до лікаря, а можливості використання телемедицини з використанням різних платформ у

цих випадках є вкрай корисними. Тьютору необхідно окреслити траєкторії пошуку відповідей на складні питання у діагностиці і лікуванні пацієнта.

Таким чином, на основі аналізу наукових джерел та власного педагогічного досвіду вважаємо, що для досягнення успіху у професійній підготовці майбутнього магістра стоматології на основі застосування дистанційної технології навчання, викладачу, готовому використовувати тьюторську технологію у своїй діяльності, необхідно, крім компетентностей, про які йшлося вище [12] досягти відповідного високого рівня сформованості методичної компетентності та психологічної зрілості. Зокрема: у *методичній сфері* необхідно широко володіти інформаційно – комунікаційними технологіями; бути спроможним динамічно оновлювати дидактичні матеріали, бути обізнаним і залучати кращі фахові інноваційні розробки; розуміти і обґрунтовувати процес формування необхідних компетентностей у процесі роботи із студентами дистанційно; проводити активний моніторинг результатів співпраці із студентами за результатами навчання і оцінювання; мати високий рівень сформованості комунікативної компетентності для усунення психологічного дискомфорту в онлайн – режимі спілкування; активувати студента до самостійної роботи, обговорюючи наскільки вона важлива для безперервного професійного розвитку лікаря; висвітлювати можливості дистанційної роботи у контексті телемедицини, активуючи формування креативного і клінічного мислення. У *психологічній сфері* – викладач повинен бути мотивованим до складної роботи тьютора у дистанційному форматі спілкування, постійно самовдосконалюватися фахово; постійно підвищувати власний рівень компетентності у володінні новітніми інформаційно – комунікаційними технологіями, засобами навчання, у розробці нових дидактичних матеріалів; проявляти терпіння, виваженість, емпатію у процесі комунікації із студентами, проте залишатися наполегливим у досягненні поставлених навчальних цілей.

Перспективу подальших наукових досліджень вбачаємо у визначенні ролі тьютора в умовах очного навчання у медичних ЗВО та ставлення майбутніх магістрів стоматології до педагогічної технології тьюторства.

6. Висновки

1. Підводити підсумки про переваги, недоліки, результати застосування педагогічної технології тьюторства і дистанційної форми навчання у медичних ЗВО України на даному етапі її імплементації дещо передчасно, натомість доцільно аналізувати дані попередніх досліджень.

2. Розглядаємо педагогічну технологію тьюторства як допоміжну складову освітнього процесу для індивідуальної корекції освітнього процесу здобувача освіти в умовах дистанційної форми навчання.

3. Дистанційна технологія навчання у професійній підготовці майбутніх магістрів стоматології є прийнятною, переважно, в екстремальних умовах, до яких можна віднести окрім глобальних проблем, тимчасові обмеження з боку здобувача освіти відвідувати освітній заклад з особистих причин.

Технологія тьюторства доступна для опанування переважною більшістю класичних викладачів, які демонструють мотивацію до цього та коригують свою діяльність, підвищуючи рівень методичної компетентності та психологічної готовності.

Конфлікт інтересів

Автори декларують, що не мають конфлікту інтересів стосовно даного дослідження, в тому числі фінансового, особистісного характеру, авторства чи

іншого характеру, що міг би вплинути на дослідження та його результати, представлені в даній статті.

Фінансування

Дослідження проводилося без фінансової підтримки.

Доступність даних

Дані можуть бути надані за обґрунтованим запитом.

Література

1. Joint declaration of the European Ministers of Education (1999). The Bologna Declaration of 19 June 1999. Available at: https://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/1999_Bologna_Declaration_English_553028.pdf Last accessed: 07.06.2023
2. Гарбуза, Т. (2019). Тьютор як суб'єкт освітнього процесу в системі дистанційного навчання. Молодь і Ринок, 1 (168). doi: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.158528>
3. Акініна, Н. Л. (2018). Тьюторство: зарубіжний досвід. Історико-педагогічні студії, 11-12, 33–38. Available at: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/33537/%20kinina.pdf?sequence=1>
4. Кульбашна, Я., Ткачук, О., Захарова, В. (2018). Нові завдання і функції сучасного викладача закладу вищої медичної освіти у підготовці компетентного лікаря. Освітологічний дискурс, 1-2, 141–157.
5. Мелюхіна, Н. Є. (2009). Місце та роль тьютора в системі дистанційної освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 4 (57), 292–297. Available at: <http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2009/4/51.pdf>
6. Шоробура, І., Рашина, І. (2020). Викладач-тьютор як суб'єкт дистанційного освітнього процесу. Освітні обрії, 2 (51), 110–112. Available at: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/obrii/article/view/4842>
7. Кульбашна, Я. (2014). Формування професійної компетентності майбутніх фахівців із стоматології: теоретичні й методичні основи. Київ: Компас, 415.
8. Vorona, I. (2018). Implementation of tutoring as the effective practice of individualization of the medical students' studying on latin lessons. Development Trends in Medical Science and Practice: The Experience of Countries of Eastern Europe and Prospects of Ukraine. doi: https://doi.org/10.30525/978-9934-571-31-2_4
9. Veiga Simão, A. M., Flores, M. A., Fernandes, S., Figueira, C. (2008). Tutoring in higher education: concepts and practices. Sisifo. Educational Sciences Journal, 7, 73–86. Available at: https://www.researchgate.net/publication/26572648_Tutoring_in_higher_education_Concepts_and_practices
10. Чаюн, Н. С. (2020). Тьюторська діяльність: сутнісні основи, практика, перспективи. Вчені записки Університету «КРОК», 2 (58), 8–19. doi: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-58-8-19>
11. What is the Difference Between Teaching and Tutoring (2022). Available at: <https://pediaa.com/what-is-the-difference-between-teaching-and-tutoring>
12. Сисосва, С. О., Осадчий, В. В., Осадча, К. П. (2011). Професійна підготовка викладача-тьютора: теорія і методика. Київ-Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 280.
13. Kulbashna, Y., Iryna, S., Zakharova, V. (2019). Future Doctors' Professional Competence Formation in Medical Universities with Innovative Pedagogical Technologies. Open Journal of Social Sciences, 7 (3), 231–242. doi: <https://doi.org/10.4236/jss.2019.73020>
14. Kulbashna, Y., Skrypnyk, I., Kryzhanivska, O. (2022). Distance learning technology in training competent master of dentistry under extreme conditions by evaluation of foreign students. ScienceRise, 4, 46–54. doi: <https://doi.org/10.21303/2313-8416.2022.002725>
15. Дистанційна освіта. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/distancijne-navchannya> Last accessed: 01.06.2023
16. Калиняк, М., Мочалов, Ю. (2023). Проблеми вдосконалення викладання дисципліни «Хірургічна стоматологія» для здобувачів вищої освіти на сучасному етапі розвитку української вищої школи. Дискусія. Вісник науки та освіти, 5 (11), 551–574. doi: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5\(11\)-551-574](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5(11)-551-574)

Received date 18.04.2023

Accepted date 25.03.2023

Published date 31.05.2023

Ірина Леонідівна Скрипник, кандидат медичних наук, доцент, кафедра ортодонції та пропедевтики ортопедичної стоматології Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця, бул. Т. Шевченка, 13, м. Київ, Україна, 01601

Ярослава Аркадіївна Кульбашна*, доктор педагогічних наук, кандидат медичних наук, професор, кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії, Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця, бул. Т. Шевченка, 13, м. Київ, Україна, 01601

*Corresponding author: Yaroslava Kulbashna, e-mail: j.kulbashna@gmail.com